ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 82.

KURYER WILENSKI.

GAZETA URZEDOWA.

Вильна. ПЯТНИЦА, 19-го Октября — 1845 — Wilno. PIĄTEK, 19-go Października.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 13 *Октября*.

Высочайшимъ Указомъ, даннымъ Правительствующему Сенату въ 2-й день Сентября, ниже слѣдующіе чиновники, за выслугу опредѣленныхъ закономъ сроковъ при усердномъ и безпорочномъ исполненіи своихъ обязанностей, Всемилостивѣйше пожалованы чинами: Статскаго Совѣтника, Коллежскіе Совѣтники: Чиновникъ особыхъ порученій при Министрѣ Государственныхъ имуществъ Лудвикъ *Строковскій*, Начальникъ Отдѣленія Департамента Общихъ Дѣлъ въ Министерствѣ Внутреннихъ Дѣлъ Шимонъ *Порай-Лонтковскій*, Ковенскій Губернскій Прокуроръ Павелъ *Славецкій*, Докторы Медицины: Лекарь Варшавскаго Жандармскаго Дивизіона Иванъ *Добродѣевъ* и Старшій Ординаторъ Варшавскаго Военнаго Госпиталя Іосифъ *Борткевичъ*;—Коллежскаго Совѣтника, Надворные Совѣтники: Губернскіе Уголовныхъ Дѣлъ Стряпчіе: Петербургскій Леопольдъ *Туловскій* и Подольскій Антоній *Недобыльскій*; Директоръ Училищъ Ковенской Губерніи Фердинандъ *Петровскій*, Ординарный Профессоръ Университета Св. Владиміра Лудвикъ *Делленъ* Старшій Учитель Иркутской Гимназіи Константинъ *Бобановскій* и Штабъ-Лекарь Новгородскаго Графа Аракчеева Кадетскаго Корпуса Евстафій *Садовскій*.

—

Г. Министръ Народнаго Просвѣщенія отъ 28-го Іюня сего года сообщилъ Г. Министру Юстиціи о послѣдовавшемъ въ 19-й день Іюля Высочайшемъ повелѣніи: 1) Московскую Медико-Хирургическую Академію, въ замѣнъ коей будетъ распространенъ Медицинскій Факультетъ Московскаго Университета, закрыть съ 1-го Августа сего года. 2) При упраздненіи Академіи, учредить Временный Комитетъ, для окончательныхъ по сему случаю распоряженій. Получивъ нынѣ донесенія, что Московская Медико-Хирургическая Академія закрыта 1-го минувшаго Августа, и вмѣстѣ съ тѣмъ тогда же открыто присутствіе Временнаго Комитета, Г. Товарищъ Министра Народнаго Просвѣщенія донесъ о семъ Правительствующему Сенату.

Москва.

15-го сего Сентября, въ двѣнадцатомъ часу пополуночи, послѣ продолжительной болѣзни, скончался здѣсь, на 72-мъ году, заслуженный Профессоръ Хирургіи, Академикъ и Почетный Членъ Императорскаго Московскаго Университета, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ и Кавалеръ Ѳедоръ Андреевичъ *Гильдебрандтъ*.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 13-*go Października*.

Przez Najwyższy Ukaz do Rządzącego Senatu, z dnia 2-go Września, następni urzędnicy, za wysługę ustanowionych zakresów, obok gorliwego i nieposzlakowanego pełnienia swoich obowiązków, zostali podniesieni do rang: Radzcy Stanu, Radzcy Kollegialni: Urzędnik do poleceń szczególnych przy Ministrze Dóbr Państwa, Ludwik *Strokowski*, Naczelnik Oddziału Departamentu interesów ogólnych w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, Szymon *Poraj Łątkowski*, Prokuror Gubernijalny Kowieński, Pawel *Sławecki*, Doktorowie Medycyny: Doktor Warszawskiego dywizyonu Żandarmów, Jan *Dobrodiejew* i Starszy Ordynator Warszawskiego Łazaretu, Józef *Bortkiewicz*;—Radzcy Kollegialnego, Radzcy Dworu: Strapczowie gubernijalni Spraw Kryminalnych: Petersburski, Leopold *Tułowski* i Podolski, Antoni *Niedobylski*; Dyrektór Szkół Gubernii Kowieńskiéj, Ferdynand *Piotrowski*, Nadzwyczajny Professor Uniwersytetu Św. Włodzimierza, Ludwik *Dellen*, Starszy Nauczyciel Irkutskiego Gimnazyum, Konstanty *Bobanowski*, i Sztab-Lekarz Nowgorodzkiego Korpusu Kadetów Hrabi Arakczejowa, Eustachy *Sadowski*.

—

P. Minister Narodowego Oświecenia, pod dniem 28-m Czerwca ter. roku, zawiadomił P. Ministra Sprawiedliwości o nastałym w dniu 19-m Czerwca Najwyższym Rozkazie: 1) Moskiewską Medyko-Chirurgiczną Akademią, w miejscu któréj powiększony będzie Medyczny Fakultet Moskiewskiego Uniwersytetu, zamknąć od 1-go Sierpnia ter. roku. 2) Wraz ze skassowaniem Akademii, urządzić Czasowy Komitet, dla ostatecznych w tym względzie rozporządzeń.— Otrzymawszy teraz zawiadomienie, że Moskiewska Medyko-Chirurgiczna Akademia została zamkniętą 1-go zeszłego Sierpnia, i w tymże czasie rozpoczęły się czynności Czasowego Komitetu, P. Towarzysz Ministra Narodowego Oświecenia doniósł o tém Rządzącemu Senatowi.

Moskwa.

Dnia 15-go Września, o godzinie 12-éj w południe, zakończył tu życie, po długiéj słabości, w 72-m roku wieku swego, wysłużony Professor Chirurgii, Akademik i Członek honorowy Cesarskiego Uniwersytetu Moskiewskiego, Rzeczywisty Radzca Stanu i Kawaler *Hildebrandt*.

Одесса, 25 *Сентября.*

Его Императорскому Величеству благоугодно было, въ бытность Свою въ Севастополѣ, Высочайше повелѣть: четыре вновь строящіеся въ Англіи, по заказу Россійскаго Правительства, парохода, для сообщенія между Одессою и другими Черноморскими портами, наименовать: *Таганрогъ*, *Бердынскъ*, *Андія* и *Дарго*.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Пруссія.

Берлинъ, 16 *Октября.*

Вчера, здѣшній университетъ праздновалъ день рожденія Короля, причемъ, какъ и въ прошломъ году, назначенъ былъ новый ректоръ. По этому случаю произнесли рѣчи: профессоръ Бекъ, прежній ректоръ Геккеръ и вновь назначенный въ эту должность профессоръ Тренделенбургъ. Какъ ректоръ, такъ профессоры и чиновники университета были въ мундирахъ, вновь утвержденныхъ Королемъ. Изъ обнародованнаго при семъ отчета, оказывается, что въ истекшее лѣтнее полугодіе посѣщали университетъ 2,015 слушателей, а въ зимнее 1,989.

— Сегодня, академіи-наукъ и изящныхъ искусствъ праздновали, по правиламъ статута, день рожденія своего августѣйшаго покровителя. Въ академіи искусствъ торжество началось въ присутствіи министра Эйхгорна и многихъ высшихъ чиновниковъ. Послѣ кантаты и произнесенной ректоромъ, д-мъ Шадовымъ, рѣчи, исполненъ былъ отрывокъ изъ ораторіумъ Генделя. Жители города также изъявили въ этотъ день преданность своему Монарху.

Островъ, 7 *Октября.*

Вчера, въ 6 часовъ вечера, перенесены въ склепъ князей Радзивилловъ, въ Антонинѣ, бренные останки княгини Ванды Чарторыской, урожденной княжны Радзивиллъ, умершей 16 м. м. въ Ишлѣ.

Австрія.

Вѣна, 6 *Октября.*

Снова утверждаютъ въ обществахъ, получающихъ достовѣрныя свѣдѣнія, что Король Людовикъ Филиппъ, во время послѣдняго пребыванія англійской Королевы въ замкѣ Э, далъ явно почувствовать свое нерасположеніе на счетъ бракосочетанія Принца Саксенъ-Кобургскаго съ испанскою Королевою. Какъ бы то ни было, герцогъ Фердинандъ Саксенъ-Кобургскій отправляется завтра съ сыномъ своимъ принцемъ Леопольдомъ въ Лондонъ, по приглашенію Королевы Викторіи. Изъ Лондона оба путешественника намѣрены отправиться въ Лиссабонъ. Въ семъ послѣднемъ городѣ, или еще въ Лондонѣ они надѣются получить приглашеніе изъ Мадрита посѣтить дворъ Королевы Изабеллы.

— Третьяго дня происходилъ здѣсь обрядъ бракосочетанія князя Сулковскаго съ дочерью барона Дитриха, коего имущество цѣнится въ 14 милліоновъ гульденовъ.

— Прибывшіе въ Венецію изъ Римини австрійскіе корабли, привезли извѣстіе, что спокойствіе тамъ совершенно возстановлено.

— Греческая Королева пробудетъ въ Венеціи до 6 Октября, а въ этотъ день отправится, на французскомъ пароходѣ *Cuvier*, въ свое государство.

Инспрукъ, 1 *Октября.*

Ея Величество Государыня Императрица Всероссійская съ Ея Императорскимъ Высочествомъ Великою Княжною Ольгою Николаевною, изволила выѣхать вчера изъ нашего города, чрезъ Ботценъ, Трidентъ и Верону въ Палермо.

Франція.

Парижъ, 10 *Октября.*

Третьяго дня, еще разъ Король дѣлалъ смотръ войскамъ, расположеннымъ въ Парижѣ и его окрестностяхъ. Хотя Его Величеству на сихъ дняхъ минуло 73 года, однако замѣтили, что онъ такъ крѣпко сидѣлъ на лошади, какъ бы былъ лѣтъ сорока. Съ Королемъ Людовикомъ Филиппомъ находился бель-

Odessa, 30 *września.*

Jego Cesarska Mość w czasie bytności Swojej w Sewastopolu, Najwyżej rozkazać raczył: czterém nowo-budującym się w Anglii, z zamówienia Rządu Rossyjskiego, parowym statkom, przeznaczonym do utrzymywania kommunikacyi między Odessą i innemi portami Czarnomorskiemi, nadać imiona: *Taganrog*, *Berdiansk*, *Andya* i *Dargo*.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Prussy.

Berlin, 16 *października.*

W dniu wczorajszym, uniwersytet tutejszy obchodził uroczystość urodzin J. K. Mości, z którą była połączona, równie jak w roku zeszłym, installacya nowego Rektora. Z okoliczności téj mieli mowy: Professor Böck, były rektor Hecker, i nowo obejmujący tę godność Professor Trendelenburg. Tak rektor, jako też professorowie i urzędnicy uniwersytetu byli w ubiorach urzędowych, nowo im przez Króla nadanych. Ze sprawozdania przy tém ogłoszonego okazuje się, że w zeszłem, letniem półroczu, uczęszczało na uniwersytet 2,015 uczniów, w zimowém zaś 1989.

— Dzisiaj, Akademie umiejętności i sztuk pięknych, obchodziły, stosownie do ustaw, urodziny swego dostojnego Protektora. W Akademii sztuk pięknych, uroczystość rozpoczęła się w obec Ministra Eichhorn i wielu znakomitych urzędników, kantatą i mową mianą przez rektora, D-ra Schadow, a zakończona została wyjątkiem z oratorium Haendla. Mieszkańcy stolicy również żywo okazali w tym dniu przywiązanie do swego Monarchy.

Ostrow, 7 *października.*

Wczoraj o godzinie 6-éj wieczorem, złożono w grobach Radziwiłłowskich w Antoninie, zwłoki Xiężny Wandy Czartoryskiéj, z domu Radziwiłłów, zmarłéj 16-go z. m. w Ischl.

Austrya.

Wiedeń, 6 *października.*

Zapewniają znowu w zwykle dobrze zawiadomionych towarzystwach, że Król Ludwik Filip podczas ostatnich odwiedzin Królowéj Angielskiéj w Eu, dał wyraźnie poznać swoję niechęć ku zaślubieniu się Xięcia Sasko-Koburgskiego z Królową hiszpańską. Jakkolwiek bądź, Xiąże Ferdynand Sasko-Koburgski udaje się jutro z synem swoim, Xięciem Leopoldem, do Londynu, w skutek zaprosin Królowéj Wiktoryi. Z Londynu obadwaj udać się mają do Lisbony. Tam, lub może jeszcze w Londynie, spodziewają się otrzymać zaproszenie z Madrytu, aby odwiedzili dwór Królowéj Izabelli.

— Zawczoraj odbył się tu obrzęd zaślubin Xięcia Sułkowskiego z córką Barona Dietrich, liczącego 14 milionów zł. reń. majątku.

— Statki austryackie, przybywające do Wenecyi z Rimini, donoszą, że spokojność w tém mieście jest już zupełnie przywrócona.

— Królowa Grecka zabawi w Wenecyi do 6-go października, w tym zaś dniu uda się parostatkiem francuzkim *Cuvier* z powrótem do państw swoich

Inspruk, 3 *października.*

N. Cesarzowa Rossyjska wyjechała wczoraj z naszego miasta, wraz z J. C. W. Wielką Xiężniczką Olgą Nikołajewną, udając się przez Botzen, Trydent i Weronę do Palermo.

Francya.

Paryż, 10 *października.*

Zawczoraj, Król odbywał jeszcze raz przegląd wojsk, stojących w Paryżu i miejscach sąsiednich. Lubo Monarcha skończył przed kilką dniami 73 rok życia swego, uważano, że tak mocno siedział na koniu, jakby miał dopiero lat 40. Przy boku Monarchy znajdował się Król Belgijski; obie zaś Królowe, jako też Xiężniczki i

гійскій Король; Королевы же, принцессы и дамы двора, глядѣли на смотръ съ балкона. Въ этомъ высокомъ обществѣ находились также малолѣтніе французскіе и бельгійскіе принцы. При концѣ этого военнаго торжества, Король роздалъ знаки ордена Почётнаго Легіона нѣсколькимъ унтеръ-офицерамъ и рядовымъ.

— Правительство получило оффиціальныя донесенія отъ генераловъ: Ламорисьера, Буржоли и Каваньяка, о понесенныхъ Французами пораженіяхъ, въ коихъ изложены подробности извѣстныхъ уже публикѣ обстоятельствъ.

— Судя по министерскимъ журналамъ, французское правительство намѣрено преслѣдовать Абд-эль-Кадера даже въ марокскихъ владѣніяхъ, съ тѣмъ, чтобы совершенно лишить его возможности вредить французскимъ колоніямъ въ Альжиріи. Чрезъ нѣсколько дней, отправляется въ Марокко дипломатическій агентъ, для предупрежденія Абд эль-Рамана о мѣрахъ, которыя кабинетъ намѣревается принять. Говорятъ также, что приготовляется обширная нота, въ коей Франція сообщаетъ лондонскому кабинету свои намѣренія. Г. Гизо имѣлъ по сему предмету продолжительное совѣщаніе съ секретаремъ здѣшняго посольства. Носятся также слухи, что принцъ Омальскій немедленно отправится въ Альжирію, и что принцъ Жуэнвильскій идетъ съ флотиліею къ берегамъ Марокко.

— Изъ Тулона пишутъ 5 с. м., что немедленно по полученіи прискорбныхъ извѣстій изъ Альжиріи, отправлены туда на пароходѣ *Asmodée* 600 человѣкъ. Равно предписано разнымъ полкамъ, чтобы они двинулись къ марсельской и тулонской гаванямъ. Изъ Альжира высланъ отрядъ въ подкрѣпленіе къ генералу Буржоли въ Мостаганемъ а три баталіона альжирской дивизіи отправились въ Джемма Газаутъ, вмѣстѣ съ своимъ командиромъ генераломъ Ламорисьеръ.

— Въ частномъ письмѣ изъ Орана отъ 29 Сентября увѣдомляютъ, что Абд-эль-Кадеръ, въ первыхъ числахъ сего мѣсяца, находился въ окрестностяхъ Себди, въ марокскомъ владѣніи, что въ лагерѣ его замѣтно было въ то время большое движеніе, и онъ лично разъѣзжалъ по разнымъ мѣстамъ, сносился съ сосѣдними Марабутами, ловилъ дезертировъ и заготовлялъ жизненные припасы. Онъ имѣлъ тогда при себѣ до 900 всадниковъ и 1,200 ч. пѣхоты, сформированной изъ альжирскихъ выходцевъ и нѣкоторыхъ марокскихъ племенъ. Онъ содержитъ это войско на счетъ приношеній и податей, получаемыхъ отъ Арабовъ; что же касается до слуховъ, будто онъ поддерживается нерасположенными къ Франціи націями, то это несправедливо; ибо всякое сношеніе съ христіанами только вредило бы ему въ умахъ фанатическихъ племенъ. Кромѣ означеннаго количества регулярнаго войска, можетъ онъ еще набрать у дружественныхъ племенъ до 6,000 человѣкъ; этимъ объясняется причина пораженія Французовъ подъ Джемма-Газаутомъ. При приближеніи Французовъ, онъ, конечно, отодвинетъ свой лагерь къ югу, а самъ съ конницею останется въ гористыхъ мѣстахъ.

Въ самой алжирской провинціи спокойствіе сомнительно. Съ наступленіемъ ночи никто не осмѣливается выходить изъ города, такъ какъ въ окрестностяхъ довольно не безопасно; дороги изъ Альжира въ Блидахъ, Медею и Миліянахъ, по причинѣ скитающихся арабскихъ шаекъ, столь затруднительны, что только значительными караванами и подъ прикрытіемъ сильнаго военнаго конвоя можно путешествовать.

— Въ министерствѣ иностранныхъ дѣлъ распространился слухъ, будто марокскій Султанъ, узнавъ о послѣднемъ движеніи Абд-эль-Кадера, увѣдомилъ оранскаго губернатора, что онъ готовъ дѣйствовать обще съ Французами, дабы изгнать Абд-эль-Кадера изъ своихъ владѣній.

— Почти всѣ оппозиціонные журналы, по поводу послѣднихъ извѣстій изъ Альжира, возстаютъ противъ министровъ, относя къ ихъ безсилію и неосмотрительности, бывшихъ при заключеніи трактатовъ съ Мароккомъ, всѣ возникшія въ послѣдствіи съ Арабами войны, пожертвованія и теперешнія неудачи. Въ *Courrier Français* пишутъ между прочимъ: „И такъ ста тысячъ опытнаго войска не достаточно уже, для сохраненія спокойствія въ Альжирѣ; къ прежнимъ пожертвованіямъ нужно присовокупить еще новыя! Прекрасная и храбрая наша армія въ Африкѣ, должна еще быть усилена 12 ю тысячами человѣкъ! Вотъ до чего насъ довелъ зло-

damy ich orszaku, przypatrywały się z balkonu. W tém świetném gronie widziano także młodych Francuzkich i Belgijskich Xiążąt. Przy końcu téj uroczystości wojskowéj, Król rozdał ozdoby legii honorowéj kilku podoficerom i żołnierzom.

— Rząd otrzymał o ostatnich wypadkach w Algieryi od Jenerałów: Lamoricière, Bourjolly i Cavaignac urzędowe raporta, które powtarzają szczegółowo wiadome już publiczności wypadki.

— Ile z ministeryalnych dzienników przekonać się można, wojska francuzkie ścigać będą Abd el-Kadera na ziemi nawet Marokańskiéj, chcąc mu na zawsze odjąć moc szkodzenia. Za kilka dni dyplomatyczny ajent uda się do Marokko, w celu zawiadomienia Cesarza Abd-el-Rhamana o środkach, jakie gabinet francuzki przeciw Abd-el Kaderowi przedsięwziąć zamierza. Mówią także, że przygotowują obszerną notę, w któréj gabinetowi Londyńskiemu przełożone będą zamiary Francyi. P. Guizot miał w tym przedmiocie długą naradę z piérwszym sekretarzem tutejszego poselstwa. Do krążących wieści dodać należy, że Xiążę Aumale ma się udać natychmiast do Algieryi, i że Xiążę Joinville popłynie na czele floty ku brzegom Marokańskim.

— Z Tulonu donoszą pod dniem 5-go b. m., że natychmiast po nadejściu smutnych z Algieryi wiadomości, wysłano tamże na parostatku *Asmodée* 600 ludzi. Wydano także rozkazy do rożnych pułków, aby pośpieszały do portów: Marsylii i Tulonu. Z Algieru wysłane posiłki do Mostaganèm, dla Jenerała Bourjolly; trzy zaś batalijony z dywizyi algierskiéj, odpłynęły do Dżemma Gazauat, pod dowództwem samego Jenerała Lamoricière.

— List prywatny, pisany 29 go września z Oranu, udziela bliższe wiadomości o Abd-el-Kaderze. Dowiadujemy się z niego, że obóz Abd-el Kadera, w piérwszych dniach września, znajdował się w okolicy Sebdha, na ziemi Marokkańskiéj. W owym czasie panowała nadzwyczajna czynność w obozie, i sam Emir czynił częste wycieczki, tak dla odwiedzania sąsiednich Marabutów, jako też w celu chwytania zbiegów i zbierania żywności. Abd-el Kader miał wtedy przy sobie do 900 jezdzców wyborowych i 1,200 piechoty, złożonéj z wychodźców Algierskich i niektórych pokoleń Marokkańskich. Utrzymuje on i żywi to wojsko, za pomocą jałmużn i podatków od Arabów pobieranych; co się zaś tyczy wieści, iż jest wspierany przez mocarstwa Francyi nieprzyjaźne, ta jest całkiem bezzasadną, albowiem wszelkie stosunki z Chrześcianami, szkodziłyby jego wpływowi u fanatycznych plemion. Oprócz pomienionych wojsk regularnych, może on jeszcze zebrać u przyjaźnych sobie pokoleń do 6,000 ludzi, i to tłumaczy nam przyczynę porażki Francuzów przy Dżemma Ghazauat. Za zbliżeniem się naszych kolumm, cofnie on zapewne swój obóz na południe, a sam z jazdą pozostanie w górzystych okolicach.

W saméj prowincyi Algierskiéj spokojność jest więcéj pozorną niż rzeczywistą. Z nastaniem nocy nikt nie śmie opuścić miasta, gdyż w okolicy niema bezpieczeństwa, gościńce zaś prowadzące z Algieru do Blidah, do Medeah i do Milianah, z powodu wałęsających się Arabów, są tak niebezpieczne, że tylko w znacznych karawanach i pod mocną eskortą wojskową podróżować można.

— Z ministerstwa spraw zagranicznych rozeszła się wiadomość, że Cesarz Marokański, dowiedziawszy się o ostatniém poruszeniu Abd el-Kadera, oświadczył Gubernatorowi prowincyi Oranu, że gotów jest połączyć swe wojska z francuzkiemi, w celu wypędzenia Abd-el-Kadera ze swoich posiadłości.

— Wszystkie prawie oppozycyjne dzienniki, z powodu ostatnich wiadomości z Algieru, powstają z gwałtownością przeciw Ministrom, przypisując ich słabości i błędom, przy zawarciu traktatu z Marokiem, wszystkie późniejsze z Arabami wojny, ofiary, i teraz poniesione klęski. *Courrier Français* mówi między innemi: „Toż więc sto tysięcy doświadczonego wojska, nie są już dostateczne do utrzymania spokojności w Algierze, do dawnych i tylo krotnych ofiar trzeba jeszcze dodawać dziś nowe! Piękna i waleczna armia nasza w Afryce, musi bydź jeszcze zwiększoną 12 tu tysiącami ludzi! Patrzmyż do czego nas doprowadził ów nieszczęsny traktat z Marokiem! Przejęci do żywego boleścią, jaką w nas ostatnie z Oranu wiadomości

получный трактатъ съ Мароккомъ! Преисполненные душевнаго огорченія, произведеннаго въ насъ последними извѣстіями изъ Орана, мы удерживается отъ всякихъ щекотливыхъ объясненій въ этомъ отношеніи: но вѣрно не далекъ тотъ день, когда новыя побѣды храбрыхъ солдатъ нашихъ, загладятъ безчестіе понесенныхъ неудачъ, и когда отъ имени Франціи, потребуемъ мы у Г. Гизо отчета во всей благородной крови, которой стояли намъ его дипломатическія ошибки." Журналъ *Constitutionnel*, въ отвѣтъ на статью *Journal des Débats*, защищающую трактаты съ Мароккомъ, говоритъ слѣдующее: „Заключенные въ Танжерѣ и Лалла-Магрнья трактаты, какъ утверждаютъ въ *Journal des Débats*, хороши. Да, они даже отмѣнно хороши, но только для нашихъ враговъ! Имъ-то мы одолжны несчастіями и неудачами, испытанными теперь въ оранской провинціи; и имъ-то именно Абд-эль Кадеръ обязанъ тѣмъ новымъ могуществомъ и силою, съ которою всю страну снова возстановляетъ противъ насъ! Послѣ сраженія при Исли, панической страхъ овладѣлъ было Марокканцами; оружіе выпало изъ рукъ альжирскихъ племенъ. Марокскій Султанъ готовъ былъ согласиться на все, чего только мы потребовали бы отъ него; Абд-эль-Кадеръ былъ оставленъ своими приверженцами. Наши войска и ихъ предводители горѣли желаніемъ преслѣдовать Эмира. Маршалъ Бюжо составилъ было уже планъ всей экспедиціи и сообщилъ оный министрамъ на утвержденіе. Время, обстоятельства и люди, все благопріятствовало и клонилось къ тому, чтобы разъ навсегда уничтожить вліяніе и могущество сего новаго Югурты и упрочить миръ въ Альжиріи. Но желаніе Англіи было не таково; Англія сказала одно слово, и кабинетъ нашъ послушался ея. Вмѣсто того, чтобы извлечь выгоды отъ побѣды, вмѣсто того, чтобы захватить Эмира, предпочли написать на бумагѣ, что онъ долженъ быть уничтоженъ; предпочли заключить трактаты, признанные нынѣ неудобоисполнимыми. Да! танжерскій трактатъ послужилъ только къ тоту, чтобы обмануть палаты и націю. Абд-эль-Кадеръ, шутя надъ нимъ, свободно двигался въ Марокко; съ тѣхъ поръ нѣсколько уже разъ нападалъ на наши границы; и вотъ снова въ головѣ значительнѣйшихъ силъ, и съ большимъ чѣмъ когда либо нравственнымъ и религіознымъ вліяніемъ, возстановляетъ все фанатическое арабское народонаселеніе противъ нашей власти. Иначе и быть не могло; ибо нашъ трактатъ съ Мароккомъ сдѣлалъ насъ посмѣшищемъ въ глазахъ Арабовъ. Они хорошо узнали, что соревнующая намъ держава воспретила намъ дѣйствовать, и что виды сей державы, безъ которой мы не смѣемъ ничего дѣлать, противны упроченію нашей власти въ Альжирѣ. Помянутый трактатъ убѣдилъ только всю Африку въ томъ, что если войска наши храбры и непобѣдимы, за то кабинетъ нашъ нерѣшителенъ и безсиленъ.

— Принцъ Луи Наполеонъ непремѣнно будетъ освобожденъ; увѣряютъ даже, что онъ еще въ текущемъ мѣсяцѣ отправится изъ Гавра въ Америку. Агентъ министерства внутреннихъ дѣлъ отправился въ Гамъ, съ тою цѣлію, чтобы принцъ подписалъ обязательства, въ коихъ изложены условія его освобожденія. Въ этомъ актѣ обѣщаетъ принцъ, честнымъ словомъ, немедленно выѣхать изъ Европы, и не возвращаться въ оную безъ согласія Франціи. Тѣ же самыя условія предложены товарищамъ его заключенія, а именно: генералу Монтолону и полковнику Паркену. Говорятъ, что принцъ согласился подписать обязательство, но не принялъ предложенной ему пенсіи.

— Французскій посланникъ, при нидерландскомъ дворѣ, Г. Буа де Комтъ, назначенъ посланникомъ въ Римъ.

— Чрезъ нѣсколько дней продана будетъ драгоцѣнная мебель банкира Якова Лафитта, съ публичнаго торга.

— Послѣднія донесенія съ острова Бурбона заставляютъ опасаться, что нынѣ не будетъ собранія сахарнаго тросника, вслѣдствіе болѣзни онаго, которая похожа на болѣзнь картофеля, господствующую въ нѣкоторыхъ земляхъ Европы, и приписываемую вліянію воздуха. Какъ старый такъ и молодой тростникъ подверженъ сей болѣзни, противъ которой не нашли еще надежнаго средства.

— Опять возобновился здѣсь проектъ на счетъ сооруженія желѣзной дороги не только вокругъ Парижа, вдоль внѣшнихъ бульваровъ, но и чрезъ центръ города, дабы такимъ образомъ соединить станціи раз-

wzbudziły, wstrzymujemy się od wszelkiéj drażliwéj polemiki w tym względzie; ale niedaleki zapewne jest dzień, w którym nowe zwycięztwa walecznych żołnierzy naszych zatrą hańbę klęsk poniesionych; dzień, w którym w imieniu Francyi, dopomnimy się od P. Guizot rachunku ze wszystkiéj krwi szlachetnéj, jaką nas kosztowały jego błędy dyplomatyczne." Dz. *Constitutionnel*, odpowiadając na artykuł *Journal des Débats*, broniący traktatów z Marokiem, tak się w tym względzie wyraża: „Traktaty zawarte w Tangerze i Lalla Magrnia, są, według *Journal des Débats*, dobremi traktami. O! tak! są one i bardzo dobremi, ale tylko dla nieprzyjacioł naszych! Im to winniśmy te nieszczęścia i klęski, jakie nas świeżo w prowincyi Orańskiéj dotknęły; i im to Abd-el-Kader winien tę nową potęgę i siłę, z jaką cały kraj znowu przeciwko nam porusza! Po bitwie nad Isly, paniczny przestrach ogarnął był Marokanów; broń wypadła z rąk plemion algierskich. Sultan marokański gotów był uczynić wszystko, czegobyśmy po nim żądali. Abd-el-Kader ujrzał się opuszczonym od swoich. Żołnierze i wodzowie nasi pałali żądzą ścigania Emira. Marszałek Bugeaud ułożył już był plan całéj wyprawy i przesłał go do Paryża na potwierdzenie Ministrów. Czas, okoliczności i ludzie, wszystko zbiegało się ku temu, aby obalić raz na zawsze wpływ i potęgę tego nowego Ingurty i pokoj Algieryi utrwalić. Ale Anglia chciała inaczéj; Anglia wyrzekła słowo, i gabinet nasz tego tylko usłuchał. Zamiast korzystać ze zwycięztwa, zamiast pojmać lub zniszczyć Emira, wolano napisać na papierze, że bydź zniszczony powinien, wolano zawrzeć *traktaty, które* dziś są uznane za niewykonalne. Tak jest! *traktat* Tangierski służył tylko do tego, aby Izby i naród omamić. Abd-el-Kader, żartując z niego, swobodnie poruszał się w Marokko; kilka już razy odtąd napadł nasze granice; i oto widzimy go znowu na czele większéj niż kiedykolwiek potęgi, z większym niż kiedykolwiek moralnym i religijnym wpływem, którym całą fanatyczną ludność Arabską przeciw naszéj władzy poruszy. Albowiem nasz traktat z Marokiem, uczynił nas pośmiewiskiem Arabów. Poznali oni dobrze, że współubiegające się z nami mocarstwo zakazało nam działać, i że interess tego mocarstwa, bez którego nic działać nie śmiemy, przeciwi się ustaleniu władzy naszéj w Algierze. Traktat ów przekonał tylko całą Afrykę, że jeśli wojska nasze są mężne i niezwyciężone, gabinet nas jest trwożliwy i słaby."

— Xiążę Ludwik Napoleon, niewątpliwie otrzyma wolność; mówią nawet, że w ciągu tego miesiąca *odpłynie* z Havre do Ameryki. Ajent ministerstwa spraw wewnętrznych wyjechał do Ham, wiozac Xięciu *do podpisania* rewers, obejmujący warunki jego uwolnienia. W akcie tym, przyrzeka Xiąże na słowo honoru, że *natychmiast* opuści Europę i do niéj bez pozwolenia Francyi nie wróci. Takież same warunki podano jego towarzyszom więzienia, a mianowicie Jenerałowi Montholon i Połkownikowi Parquin. Xiążę Ludwik miał już oświadczyć gotowość, że rewers rzeczony podpisze, ale odmówił stanowczo przyjęcia pensyi, którą mu rząd francuzki ofiarował.

— Poseł francuzki przy dworze Niderlandzkim, P. Bois le Comte, przeniesiony został na podobnąż posadę do Rzymu.

— Za dni kilka, ozdobne i bogate sprzęty bankiera Jakóba Lafitte, byłego Prezesa Ministrów, sprzedane będą przez licytacyą.

— Ostatnie wiadomości z wyspy Burbon lękać się każą, że zbiór trzciny cukrowéj na rok następny będzie stracony, w skutku zarazy na nią, która jest podobną do téj, jaką dotknięte zostały kartofle w niektórych krajach Europy, a którą przypisują wpływowi powietrza. Rownie stare jak młode rośliny są nią dotknięte, i jeszcze nieznaleziono żadnych zapobiegających środków.

— Wznowił się tu projekt założenia kolei żelaznéj nie tylko na około Paryża, wzdłuż zewnętrznych bulwarów, ale i przez sam środek miasta, któraby za pomocą podziemnego tunnelu, aby tym sposobem połączyć

ныхъ желѣзныхъ дорогъ, слишкомъ отдаленныя другъ отъ друга.

14 Октября.

Военный министръ будетъ требовать дополнительнаго кредита для экспедиціи противъ Абд-эль-Кадера. Войска, предназначенныя въ Оранскую провинцію, выступятъ 20 Октября, а военныя дѣйствія начнутся въ Ноябрѣ.

— Кромѣ извѣстнаго уже отправленія войскъ въ Африку, на засѣданіи совѣта министровъ разсматриваемъ былъ и такой случай, если бы марокскій императоръ воспротивился вступленію французскихъ войскъ въ марокскія владѣнія. При этомъ обстоятельствѣ, принцъ Жуэнвильскій будетъ крейсировать близъ Танжера и Могадора, не для того, чтобы бомбардировать эти города, но единственно, чтобы наблюдать за движеніями Марокканцевъ, и чтобы на случай надобности оказать помощь консуламъ и подданнымъ Франціи. Англійскіе журналы, сверхъ ожиданія признаютъ необходимость таковыхъ мѣръ, и хотя совѣтуютъ наблюдать за нашими дѣйствіями, однако не почитаютъ вторженія французскихъ войскъ въ марокскія владѣнія нарушеніемъ нейтралитета этого государства.

— Сегодня получены извѣстія изъ Альжира отъ 5 с. м., которыя впрочемъ не заключаютъ ничего новаго. Тамъ уже нѣсколько дней не имѣли извѣстій съ запада, хотя 3 и 4 числъ прибыло въ Альжиръ изъ Орана много пароходовъ; извѣстно только было, что въ оранской провинціи возстаніе сдѣлалось повсемѣстнымъ, между тѣмъ какъ въ Альжирѣ спокойствіе не было до сихъ поръ нарушено. По всѣмъ вообще донесеніямъ, отрядъ, съ коимъ Абд-эль-Кадеръ напалъ и разбилъ французскую колонну, состоялъ изъ 9,000 чел. т. е. 3,000 конницы и 6,000 Кабиловъ. Появленіе Эмира съ столь сильнымъ отрядомъ произвело волшебное впечатлѣніе на племена, обитающія на западной границѣ, которыя немедленно къ нему присоединились.

— Въ альжирскомъ Мониторѣ пишутъ отъ 5 с. м., что получено извѣстіе сухимъ путемъ, что генералъ Буржоли 30 Сентября расположенъ былъ лагеремъ въ Релизанѣ надъ Миною. Въ этотъ день, въ 4 часа по полудни, появились близъ лагеря всадники съ добычею, за коими пустился въ погоню Халифъ Сиди Лариби, съ своими людьми, а равно и съ 200 нашей кавалеріи и пѣхоты. Преслѣдуемый былъ Бу-Маза; онъ бѣжалъ съ добычею, награбленною въ племени намъ подвластномъ, къ Мина, но будучи настигнутъ, потерялъ нетолько добычу, но даже 100 всадниковъ.

— Въ Тулонѣ по прибытіи изъ Альжира парохода *Cerbére*, разнеслась молва, что послѣ кровопролитнаго сраженія, въ восточной части Альжиріи, 200 человѣкъ нашихъ солдатъ, въ томъ числѣ 5 офицеровъ и 40 жуавовъ, окруженные со всѣхъ сторонъ превосходнымъ числомъ Арабовъ, сдались. Извѣстіе это, сообщенное поутру молвою, превратилось по полудни въ достовѣрное извѣсті, сообщеное оффиціально.

— Говорятъ, что маршалъ Сультъ намѣренъ оставить политическія дѣла.

— Въ *Conrrier du Havre* пишутъ отъ 11 с. м., что, по послѣднимъ извѣстіямъ изъ Нью-Іорка, можно надѣяться, что между Соединенными Штатами и Мексикою войны не будетъ.

12 Октября.

Ко всѣмъ затрудненіямъ министерства, по поводу неблагопріятныхъ происшествій въ Африкѣ, присоединилось новое еще обстоятельство, которое ставитъ его въ весьма щекитливое положеніе. Въ *Journal des Débats* обнародовано вчера слѣдующее письмо маршала Бюжо, написанное имъ на имя префекта Дордонскаго департамента, по полученіи послѣднихъ донесеній изъ Африки и передъ его отъѣздомъ въ Марсель:

„*Эксидель, 6-го Октября.* Любезный Префектъ! Эскадронный начальникъ, Г. Риве, доставилъ мнѣ весьма неблагопріятныя новости изъ Альжира; войска и народъ требуютъ явно, чтобы я немедленно прибылъ туда обратно. Я имѣлъ слишкомъ уважительныя причины жаловаться, что правительство предало меня на съѣденіе врагамъ моимъ въ журналахъ и еще кое гдѣ, и потому не иначе рѣшился бы ѣхать обратно въ Альжиръ, какъ только тогда, когда получилъ бы согласіе на объявленное мною требованіе назначить экспедицію противъ Кабиловъ, и когда причемъ получилъ бы увѣреніе, что будутъ удовлетворены нѣкоторыя основныя мои предположенія. Между

z sobą stacye różnych kolei żelaznych, które są od siebie zbiegających się, daleko położone.

Dnia 11 października.

Minister wojny ma otworzyć kredyt dodatkowy na wyprawę przeciw Abd-el Kaderowi. Wojska przeznaczone do prowincyi Oranu nie oddłyną przed 20 m. Października, działania przeto wojenne zaczną się dopiero około Listopada.

— Oprócz wiadomego już wysłania nowych wojsk do Afryki, naradzano się także w Radzie ministeryalnéj o środkach, na przypadek, gdyby Cesarz Marokański opierał się wkroczeniu wojsk francuzkich do jego kraju. W takim razie, Xiążę Joinville ma krążyć z flotą na wodach Tangeru i Mogadoru, nie w celu bombardowania tych miejsc, lecz jedynie dla czuwania nad poruszeniami Marokkanów i opiekowania się w razie niebezpieczeństwa Konsulami i poddanymi francuzkimi. Prassa angielska, nad wszelkie spodziewanie, uznaje potrzebę podobnego postępowania, i chociaż zaleca czuwać nad naszemi obroty, nie uważa jednak wtargnięcia w razie potrzeby do Marokko, za obrazę neutralności tego państwa.

— Dzisiaj mamy wiadomości z Algieru, dochodzące do d. 5 go b. m., w których jednak nic niéma nowego. Od kilku dni nie nadeszły tam urzędowe wiadomości z zachodu, chociaż 3-go i 4-go przybyło do Algieru z Oranu wiele parostatków. Wiedziano tylko, że powstanie w prowincyi Oranu jest powszechne, gdy tymczasem w Algierze nic dotąd niepokojącego nie zaszło. Siła, jaką miał Abd el Kader, przy napadzie i zniszczeniu kolumny Pułkownika Montagnac, podawaną bywa zgodnie we wszystkich rapportach, na 9,000 ludzi, to jest: 3,000 jezdzców i 6,000 Kabylów. Zjawienie się Emira z taką siłą, działa czarodziejskim sposobem na wszystkie pokolenia, na granicy zachodniéj mieszkające, które się natychmiast z nim połączyły.

— *Monitor Algierski* pod datą 5-go b. m. donosi, że drogą lądową doszła tam wiadomość, że Jenerał Bourjolly 30-go września obozował w Relizan nad Miną. Tegoż dnia, o 4-éj wieczorem, spostrzeżono w pobliżu obozu jezdzców, łupem obciążonych, za którymi puścił się w pogoń Kalif Sidi Laribi z swoimi ludźmi, oraz 200 naszymi jeźdzcami i piechotą. Uciekający był to Bu-Maza; cofał się on, zrabowawszy podległe nam pokolenia, ku Mina, ale doścignięty, stracił nie tylko zdobycz, lecz i około stu jezdzców.

— W Tulonie, po przybyciu tam z Algieru parostatku *Cerbére*, rozniosła się pogłoska, że w skutku zaciętéj walki na wschodzie Algieryi, 200 naszych żołnierzy, w liczbie których 5 oficerów, i 40 Zuawów, otoczeni ze wszech stron przemagającą liczbą Arabów, poddali się i broń złożyli. Wiadomość ta, która rano była tylko pogłoską, nabrała po południu pewności, jakoby pochodząca ze źródła urzędowego.

— Mówią, że Marszałek Soult ma zamiar usunąć się od wszelkich działań politycznych.

— *Courrier du Havre* z dnia 11 b. m. donosi, że otrzymał świeże wiadomości z New-York, które się każą spodziewać, że wojna między Stanami Zjednoczonemi i Mexykiem miejsca mieć nie będzie.

Dnia 12 października.

Do wszystkich kłopotów Ministerstwa, z powodu niepomyślnych wypadków w Afryce, dołączyła się nowa okoliczność, która je stawi w nader drażliwém położeniu. *Journal des Débats* ogłosił wczoraj następujący list Marszałka Bugeaud pisany do Prefekta Departamentu Dordogne, po odebraniu ostatnich wiadomości z Afryki i przed odjazdem jego do Marsylii:

„*Excideuil 6 października.* Mój kochany Prefekcie! Szef szwadronu P. Rivet, przywiózł mi bardzo złe nowiny z Algieru; wojsko i ludność żądają głośno, abym co najrychléj powracał. Miałem zbyt wiele powodów do uskarżania się, iż rząd wydał mię na pastwę nieprzyjaciołom moim w dziennikach i gdzie indziéj, (w Izbach)? abym nie miał postanowić u siebie, iż nie inaczéj do Algieru powrócę, aż otrzymam wprzód upoważnienie, którego żądałem, (do wyprawy przeciw Kabylom), a razem i to zapewnienie, iż będzie uczyniono zadosyć niektórym moim zasadniczym myślom. Tymczasem zaszłe okoliczności są tego rodzaju, iż nie przystoi mi zakładać warunków do powrotu mojego na miejsce niebezpieczeństwa. Postanowiłem więc

тѣмъ случились въ Альжирѣ обстоятельства такого рода, что теперь мнѣ не прилично предлагать условій на счетъ возвращенія на мѣсто опасности. И такъ, я рѣшился ѣхать. Пришлите мнѣ завтра четверку почтовыхъ лошадей, которыя доставили бы меня послѣ завтра, утромъ, въ Периго. Тамъ, милостивый государь, посвящу я вамъ полчаса времени, и разскажу вообще о состояніи дѣла. У меня сердце обливается кровью, когда подумаю обо всемъ этомъ несчастіи, и о жалкомъ неблагоразуміи какъ тѣхъ, кои управляютъ нами, такъ равно и журналовъ, вліянію которыхъ, къ несчастію, мы болѣе подчинены, чѣмъ думаемъ.“

Маршалъ князь Исли.

Письмо это произвело тѣмъ большее удивленіе, что прежде обнародовано было въ министерскомъ *Journal des Débats*, съ примѣчаніемъ, что сочинитель вѣрно не назначалъ его для печатанія. Слышно, что префектъ Дордонскаго департамента, Г. Marsillac, приглашенъ по телеграфу въ Парижъ, для объясненія всего этого дѣла. Между тѣмъ всѣ сегодняшніе журналы заняты соображеніемъ этого дѣла и дѣлаютъ разныя предположенія. *Constitutionnel* не замѣчаетъ въ письмѣ маршала Бюжо ничего достойнаго вниманія, кромѣ вспышки противъ журналистики, и съ радостію привѣтствуетъ его съ переходомъ къ оппозиціи. *National* и *Courrier Français* хотя не менѣе, а можетъ быть и болѣе противятся теперешнимъ министрамъ, находятъ однакоже въ письмѣ князя Исли непростительное нарушеніе дисциплины, на которое каждое правительство сильное и соблюдающее свой долгъ, отвѣтило бы маршалу приказаніемъ оставить власть и званіе альжирскаго генералъ-губернатора. Не смотря на то, оба помянутые журнала изъявляютъ одинаковое мнѣніе, что настоящій кабинетъ спокойно перенесетъ и это новое оскорбленіе, и можетъ быть даже, за какую нибудь побѣду, подобную одержанной при Исли, ввѣритъ ему портфель военнаго министерства.

Это мнѣніе оппозиціонныхъ журналовъ находитъ нѣкоторое подтвержденіе въ тонѣ журналовъ министерскихъ, изъ коихъ одни, какъ н. пр. *Jour. des Déb.*, считаютъ письмо маршала слѣдствіемъ временнаго дурнаго расположенія духа, которое причиняетъ болѣе шума, чѣмъ вреда; другіе оправдываютъ его тѣмъ, что письмо это не было предназначено для печати, и что обнародованіе его должно отнести къ неблагоразумію префекта: нѣкоторые же наконецъ даютъ уразумѣть, что настоящее положеніе Африки совсѣмъ не такого рода, чтобы за простую погрѣшность противъ приличія, слѣдовало лишать страну услугъ полезнаго человѣка, который, можетъ быть, только одинъ теперь въ состояніи помочь бѣдѣ.

— По журналу *Siecle*, маршалъ Бюжо, на телеграфическую депешу, приглашающую его въ Парижъ, отвѣчалъ будто бы слѣдующее: „Путь въ Парижъ не тотъ, который ведетъ къ встрѣчѣ съ Абд-эль-Кадеромъ. Ѣду въ Альжиръ.“

— Альжирскій епископъ, приказалъ во всѣхъ церквахъ своей епархіи совершить 25-го с. м. панихиду за упокой Монтаньяка и храбрыхъ сподвижникахъ его, погибшихъ 25 Сентября.

— Въ здѣшнихъ и въ альжирскихъ журналахъ вовсе не пишутъ о послѣднемъ событіи, о коемъ намъ извѣстно по частнымъ письмамъ изъ Альжира отъ 5 с. м., именно, о томъ, что 200 Французовъ и 40 Зуавовъ сдались въ плѣнъ Арабамъ. До сихъ поръ неизвѣстно ни о мѣстѣ происшествія, ни о сопровождавшихъ оное обстоятельствахъ; но вѣсть объ этомъ поразила всѣхъ жителей Альжира. За то изъ другихъ мѣстъ получены благопріятнѣйшія донесенія. Всѣмъ извѣстно, что по случаю бунта племени Флиттасовъ около Мостаганема, пострадала одна изъ французскихъ колоннъ. Полковникъ Сентъ-Арно отмстилъ за это; онъ напалъ съ своимъ отрядомъ на непокорныя племена и разорилъ ихъ жилища.

— Морской министръ предписалъ морскому префекту ускорить вооруженіе судовъ, назначенныхъ для крейсированія у западныхъ береговъ Африки и наблюденія за прекращеніемъ торга Неграми. Всѣмъ симъ судамъ къ 1-му Декабря велѣно собраться близъ Кадикса.

— Въ первыхъ числахъ Ноября сюда ожидаютъ изъ Италіи Ибрагима Пашу. Въ Пале Роялѣ приготовлены уже для него комнаты.

wyjechać pojutrze. Przyszlij mi, proszę, jutro cztéry konie pocztowe, któreby mię pojutrze rano zawiozły do Perigueux. Tam poświęcę ci pół godziny czasu dla opowiedzenia w ogólności o stanie rzeczy. Serce mi się rozdziera myśląc o tém całém nieszczęściu, i o tak wielkiém zaślepieniu, tak tych co nami rządzą, jako też dzienników, którym na nieszczęście dajemy się powodować więcéj, niż sami przyznać to chcemy.“

Marszałek Xiąże Isly.

List ten sprawił tém większe zadziwienie powszechne, że był naprzód ogłoszony w ministeryalnym *Journal des Débats* i to jeszcze z dodaniem uwagi, iż autor nie przeznaczał go zapewne do druku. Słychać, że Prefekt Departamentu Dordogne, P. Marsillac, został wezwany telegrafem do Paryża, aby tę całą okoliczność wyjaśnił. Tymczasem wszystkie dzisiejsze dzienniki zajęte są roztrząsaniem téj rzeczy, i różne nad nią czynią uwagi. *Constitutionnel* nic nie upatruje w piśmie Marszałka Bugeaud wcale godnego nagany, prócz chyba jego wybuchu przeciw dziennikarstwu, i wita go z radością w szeregach oppozycyi. *National* i *Courrier Français*, lubo nie mniéj, a może nawet gwałtowniéj, przeciwne są rządowi teraźniejszych Ministrów, uznają jednak w liście Xięcia Isly obrażające naruszenie karności, na które każdy rząd silny i czujący swoję powinność, nie mógłby, podług nich, odpowiedzieć inaczéj, jak odwołaniem Marszałka z jego dowództwa i Jeneralnego Gubernatorstwa Algieru. Mimo to oba rzeczone dzienniki wynurzają ironiczne zdanie, iż teraźniejszy gabinet zniesie spokojnie i tę nową obrazę, i może jeszcze nawet, za jakie nowe zwycięztwo jak nad Isly, powierzy marszałkowi tekę ministerstwa wojny.

Zdanie to oppozycyjnych dzienników, zdaje się mieć swoje stwierdzenie w tonie pism ministeryalnych, z których jedne, jak *Jour. des Déb.*, uważają list Marszałka za skutek tylko chwilowego złego humoru, który więcéj robi hałasu niż szkody; inne usprawiedliwiają go tém, iż nie był bez wątpienia przeznaczonym do druku, i że ogłoszenie jego jest tylko winą niedyskrecyi Prefekta; inne nakoniec dają do zrozumienia wyraźniéj, iż obecne okoliczności w Afryce nie są tego rodzaju, aby za proste uchybienie przyzwoitości, należało pozbawiać kraj usług pożytecznego człowieka, który jeden może w téj chwili jest w stanie zaradzić złemu.

— Według dz. *Siècle*, Marszałek Bugeaud, na telegraficzną depeszę wzywającą go do Paryża, miał jakoby odpowiedzieć te słowa: „Droga do Paryża nie jest tą, która prowadzi do spotkania z Abd-el-Kaderem. Jadę do Algieryi.“

— Biskup Algierski ogłosił, że we wszystkich kościołach jego dyecezyi odbędzie się w dniu 25-m b. m., żałobne nabożeństwo, za dusze Montagnaca i walecznych, którzy z nim, dnia 25 września i następnych, polegli.

— Dzienniki Paryzkie równie jak i Algierskie nie donoszą nic o wypadku, o którym zawiadamiały listy, datowane 5 go b. m. z Algieru, to jest o poddaniu się Arabom 200 Francuzów i 40 Zuawów. Jakkolwiek w samym Algierze rzecz tę uważano za moralnie niepodobną do prawdy, ani też nie miano żadnych szczegółów o towarzyszących jéj okolicznościach, ani nawet o miejscu gdzie się zdarzyć miała, nie mniéj przeto cała ludność Algieru była przerażona tą wiadomością. Natomiast nadeszły z innych stron nieco lepsze doniesienia. Wiadomo, że w skutku zbuntowania się pokolenia Flittas, w okolicy Mostaganem, jedna z kolumn francuzkich wiele ucierpiała. Półkownik Saint-Arnaud zemścił się za to należycie; kolumna bowiem jego, po uporczywéj walce, wtargnęła do siedlisk pokoleń niepodległych, i zniszczyła wszystko ogniem i mieczem.

— Minister marynarki wydał polecenie do Prefekta morskiego, iżby ile możności przyśpieszał uzbrojenie statków, przeznaczonych do stacyi na zachodnich brzegach Afryki, dla skutecznego stłumienia handlu niewolnikami. Statki te, w dniu 1-m grudnia r. b. mają się zebrać pod Kadyxem.

— W piérwszych dniach Listopada ma tu z Włoch przybyć Ibrahim-Basza. W Palais-Royal, już przygotowają dla niego pokoje.

— Давно уже нѣтъ никакихъ извѣстій изъ Туниса. Ничего также не слышно о военномъ кораблѣ „Нептунъ,“ находящемся у Варварійскихъ береговъ; кажется только, что корабль сей въ скоромъ времени долженъ прійти въ Тулонъ, и что въ этомъ году Турція не предприметъ противъ Туниса никакихъ дѣйствій.

— Въ журналахъ *Constitutionnel* и *la Presse* напечатаны два разногласныя объявленія, угрожающія тяжбою всѣхъ тѣмъ, кои рѣшатся присвоивать себѣ купленную ими у Г. Александра Дюма монополію на его произведенія. Изъ этихъ объявленій мы узнали, что Г. Александръ Дюма 30-го Марта с. г. заключилъ съ упомянутыми журналами договоръ, коимъ обязался, въ продолженіе пяти лѣтъ доставлять по 18-ти томовъ романовъ въ годъ, которые должны быть раздѣлены этими журналами по равной части т. е. всякій годъ 9 томовъ должны быть напечатаны въ *Constitutionnel* и 9 томовъ въ *la Presse*. Г. Дюма предоставилъ однако себѣ право окончить начатые уже имъ романы въ *Jour. des Débats*, *Democratie pacifique* и *Siècle*. За эти 90-то томовъ, которые сочинитель обязался представить въ продолженіе пяти лѣтъ онъ получитъ 315,000 вознагражденія.

— Od dosyć dawnego czasu nie mamy żadnych wiadomości z Tunetu. Nic nie słychać także o powrocie okrętu liniowego *Neptune*, stojącego na stacyi przy brzegach Barbaryjskich; zdaje się jednak, że wkrótce przybędzie do Tulonu, i że na ten rok wyprawa Turecka przeciw Tunetowi spełznie na niczém.

— W gazetach *Constitutionnel* i *la Presse* czytamy dwa równo brzmiące ostrzeżenia, zagrażające procesem wszystkim tym, którzyby się wdzierali do zakupionego przez te dwa dzienniki od P. Alex. Dumas monopolu na jego talent. Z tych ostrzeżeń dowiadujemy się, że P. Alexander Dumas w d. 30 marca b. r., zawarł z gazetami *Constitutionnel* i *la Presse* umowę, według której zobowiązał się, w ciągu lat pięciu, dostarczać co rok po 18 tomów romansów, które w równych częściach między obiedwie gazety mają być rozdzielone: t. j. 9 tomów corocznie zamieszczonych będzie w *Constitutionnel* i 9 tomów w *la Presse*. P. Dumas zastrzegł jednak sobie, że mu wolno będzie 3 już rozpoczęte romanse w *Jour. des Déb. Democratie pacifique* i w *Siecle* dokończyć. Że te 90 tomów, które autor w ciągu 5 lat dostarczyć przyrzekł, otrzymać ma 315,000 fr. honorarium.

Англія.

Лондонъ, 10 *Октября*.

Е. В. Принцъ Петръ Ольденбургскій и Принцесса супруга, пробывъ два мѣсяца въ Англіи, отправились въ С. Петербургъ.

— Паровой фрегатъ, построенный по заказу Короля Прусскаго, на верфи состоящей противъ Гринича, приводитъ всѣхъ въ восхищеніе. Фрегатъ сей построенъ весь изъ желѣза и можетъ поднимать до 1,000 тоннъ груза. Произведенные съ пароходомъ *Great Britain* опыты, устранили всякія предубѣжденія противъ желѣзныхъ пароходовъ.

— На прошлой недѣлѣ происходило въ Ливерпулѣ совѣщаніе двѣнадцати духовныхъ лицъ, на коемъ положено собраться, въ Маѣ или Іюнѣ слѣдующаго года въ Лондонѣ, для сношеній по дѣламъ церковнымъ, духовенству разныхъ вѣроисповѣданій.

— Сегодня обнародованъ отчетъ о сборѣ казенныхъ доходовъ за минувшую четверть года. По сбору сихъ доходовъ оказывается значительная недоимка сравнительно съ прошедшимъ годомъ; таможенныхъ пошлинъ считается въ недоимкѣ до милліона фунтовъ стерлинговъ.

— Въ южной Шотландіи и въ сѣверной части Англіи, именно въ Вестморелендскомъ и Кумберландскомъ графствахъ, отъ продолжительныхъ дождей были наводненія; всѣ рѣки выступили изъ береговъ, и снесли съ полей хлѣбъ, заборы, лѣсъ и строенія.

— Старшій сынъ и наслѣдникъ Мускатскаго Имана, Гиллахъ Эбенъ Саидъ, пріѣхалъ сюда на прошедшей недѣлѣ изъ Египта, дабы ознакомиться съ Англіею и здѣшними учрежденіями. Правительство назначило капитана Когана, который предъ симъ велъ переговоры съ Мускатскимъ Иманомъ, встрѣтить сего принца въ Соутгамптонѣ, и сопровождать его въ Лондонъ.

— Славный ваятель Wyatt окончилъ медель конной статуи Королевы. Сходство, искусная драпировка платья и прекрасное положеніе лошади, составляютъ прекрасное цѣлое, доказывающее искусство и талантъ артиста.

11 Октября.

Въ *Morning-Advertiser*, редакція коего всегда получаетъ вѣрныя извѣстія, пишутъ, что Королева снова беременна.

— Г. Тьеръ прибылъ третьяго дня съ графомъ Валевскимъ изъ Гибралтара въ Сутемптонъ, и въ тотъ же день пріѣхавъ въ Лондонъ, остановился въ гостинницѣ *Mivart*, гдѣ уже находится его супруга.

— Извѣстіе о мѣрахъ, предпринимаемыхъ Франціею противъ Абд-эль-Кадера, не произвело на здѣшней биржѣ никакого впечатлѣнія; ибо всѣ увѣрены, что Французское правительство не имѣетъ намѣренія овладѣть Марокко; только купцы, понесшіе въ прошломъ году значительные убытки, до сихъ поръ невознагражденные, опасаются новыхъ потерь.

— 6-го с. м. въ Киллерне въ графствѣ Kerry, давали праздникъ для Г. О'Коннеля. Торжество это

Anglia.

Londyn, 10 *października*.

JJ. CC. WW. Xiążę Piotr Oldenburski i Xiężna Jego małżonka, po dwumiesięcznym pobycie w Anglii wyjechali do Petersburga.

— Fregata parowa, zbudowana dla Króla Prusskiego, w warsztatach naprzeciw Grenewich leżących, wzbudza powszechne podziwienie. Jest ona cała żelazna, i może nieść ciężaru do 1,000 beczek. Doświadczenia czynione w podróży parostatku *Great Britain*, zniosły całkiem uprzedzenie przeciw parostatkom żelaznym.

— Zeszłego tygodnia odbyła się w Liverpool narada dwunastu duchownych, na której postanowiono, iż w Maju lub Czerwcu roku przyszłego, odbędzie się publiczne zgromadzenie w Londynie, w celu wzajemnego porozumienia się duchownych rozmaitych wyznań Chrześcijańskich.

— Dzisiaj wieczorem ogłoszono stan dochodów skarbowych z ostatniego kwartału. Fundusze rządowe doświadczyły w nim znacznych niedoborów, w porównaniu z rokiem zeszłym, co w samych cłach okazał się niedobór, wynoszący około miliona funtów szter.

— Ciągłe deszcze zrządziły w zeszłym tygodniu wielkie wylewy rzek w południowéj Szkocyi i północnéj Anglii, a mianowicie w hrabstwie Westmoreland i Cumberland, gdzie wszystkie pomniejsze rzeczki wystąpiły z brzegów i poniszczyły zboża, płoty, drzewa i budowle.

— Najstarszy syn i następca Imana Muskatu, Hillah Eben Said, przybył tutaj w zeszłym tygodniu z Egiptu, w zamiarze poznania Anglii i jéj urządzenia. Rząd polecił kapitanowi Cogan, który dawniéj prowadził układy z Imanem Muskatu, aby przyjął Xięcia w Southampton i towarzyszył mu w podróży do Londynu.

— Sławny rzeźbiarz Wyatt ukończył model konnego posągu Królowéj. Podobieństwo, zręczny układ sukni, oraz zgrabna postawa konia, tworzą nadzwyczaj piękną całość, która dowodzi biegłości i talentu artysty.

Dnia 11 października.

Morning-Advertiser, którego redaktor zwykle dobrze bywa zawiadomiony, donosi, że Królowa jest znowu przy nadziei.

— P. Thiers przybył zawczoraj z Hr. Walewskim z Gibraltaru do Southampton, i tegoż dnia stanął w Londynie, w hotelu *Mivart*, gdzie go poprzedziła jego małżonka.

— Na tutejszéj giełdzie, nie sprawiła żadnego wrażenia wiadomość o sprężystych środkach, jakie Francya przeciw Abd-el-Kaderowi przedsięwziąć zamierza; wszyscy bowiem są przekonani, że pomienione mocarstwo nie ma zamiaru opanowywać Maroku. Jedynie kupcy, którzy w zeszłym roku znaczne, a dotychczas niewynagrodzone straty ponieśli, nowych obawiają się ofiar.

— Dnia 6-go b. m., dawano w Killorney, w hrabstwie Kerry, wielką biesiadę dla O'Connella; uroczystość pomie-

тѣмъ только замѣчательно, что это графство въ которомъ О'Коннель родился, въ первый разъ изъявляетъ ему такое расположеніе.

— Съ африканскихъ береговъ получаются весьма печальныя донесенія о свирѣпствующихъ на корабляхъ тамошняго поста прилипчивыхъ лихорадкахъ, поражающихъ множество матросовъ; между прочимъ, на одномъ кораблѣ, экипажъ коего состоялъ изъ 130 человѣкъ, 70 матросовъ содѣлались жертвою этой прилипчивой болѣзни.

— Паровой корветъ *Eclair* прибылъ отъ африканскихъ береговъ въ Монтербо близъ Портсмута. Экипажъ этого судна постигнутъ былъ въ Африкѣ прилипчивою желтою лихорадкою, вслѣдствіе коей капитанъ и 62 матроса уже померли, остальные же 23 чел. больны. Съ этимъ судномъ воспрещено всякое сообщеніе. Только послѣ 40 дневнаго карантина, оставшіеся въ живыхъ выйдутъ на твердую землю. Говорятъ, что судно сіе, для выдержанія карантиннаго срока, отправится въ сѣверный океанъ, гдѣ перемѣна климата можетъ способствовать уничтоженію язвы.

— Ирландскія желѣзныя дороги, одобренныя уже послѣднимъ собраніемъ парламента, будутъ простираться на 613 миль, и требуютъ капитала въ 7,465,000 фунт. ст.

— О'Коннель прибылъ снова въ Дублинъ.

— Ллойдское общество получило отъ министерства иностранныхъ дѣлъ благопріятное извѣстіе, что турецкое правительство уничтожило ограниченіе судоходства по дарданельскому проливу, такъ, что теперь всѣмъ судамъ и во всякое время дозволенъ проходъ чрезъ Дарданеллы, что донынѣ, послѣ заката солнца, было воспрещено.

— Въ Чатамѣ спущенъ съ верфи паровой фрегатъ *Bull-Dog*; вообще на корабельныхъ верфяхъ господствуетъ большая дѣятельность, и о причинахъ большихъ вооруженій по нашему флоту носятся разные слухи. Адмиралтейство приказало немедленно построить нѣсколько желѣзныхъ военныхъ судовъ самаго большаго размѣра.

Италія.

Римъ, 6 Октября.

По послѣднимъ извѣстіямъ, войска преслѣдуютъ бунтовщиковъ и повсюду возстановляютъ порядокъ. Въ малыхъ стычкахъ войско всегда одерживаетъ побѣды.

Генуа, 7 Октября.

Ея Императорское Высочество Великая Княгиня Елена Павловна, намѣревавшая провести зиму и часть лѣта въ Генуѣ, отправляется завтра къ озеру Комо, на встрѣчу къ Государынѣ Императрицѣ Всероссійской, а потомъ поѣдетъ, чрезъ Верону, Вѣну и Варшаву, въ С. Петербургъ.

Палермо, 2 Октября.

Вчера, прибыли сюда на пароходѣ *Palermo*: Россійскій посланникъ при Неаполитанскомъ дворѣ графъ Хрептовичъ съ супругою и Князь Голицынъ. Здѣсь ожидали также Принца Альберта Прусскаго, но изъ Неаполя пишутъ, что принцъ отправился въ Геную, откуда прибудетъ сюда вмѣстѣ съ Ея Величествомъ Государынею Императрицею Всероссійскою. Ожидаютъ также Короля Неаполитанскаго. Въ здѣшнемъ дворцѣ сдѣлано много драгоцѣнныхъ украшеній, для принятія Августѣйшихъ посѣтителей.

— Изъ Палермо увѣдомляютъ отъ 25 Сентября, что тамъ обнародована инструкція этикета, который имѣетъ быть соблюдаемъ при сошествіи на берегъ и при въѣздѣ въ городъ Ея Величества Государыни Императрицы Всероссійской.

niona w tém tylko zadziwia, że to hrabstwo, w którém się O'Connell urodził, po raz piérwszy daje mu podobny dowód swojéj życzliwości.

— Od brzegów afrykańskich najsmutniejsze odbieramy wiadomości o panujących na okrętach tameczněj stacyi zaraźliwych febrach, które sprzątają mnóstwo ludzi okrętowych; i tak, na jednym okręcie, ze 130 ludzi, 70 padło ofiarą zarazy.

— Parowa korweta *Eclair* przybyła od brzegów afrykańskich do Montherbank nie daleko Portsmouth. Okręt ten dotknięty został w Afryce zaraźliwą żółtą febra, w skutku któréj kapitan i 62 osoby już umarły, a reszta 23 osób leży chora. Z tym okrętem wzbronione są wszelkie związki. Dopiero po 40-dniowéj kwarantanie, jeżeli kto ze zdrowych pozostanie przy życiu, będzie mógł wysiąść na ląd. Mówią, że dla odbycia téj kwarantanny, okręt rzeczony ma się udać na morze Północne, gdzie zmiana klimatu przyczyni się może do umorzenia zarazy.

— Irlandzki koleje żelazne, na których założenie parlament zezwolił na ostatniém zgromadzeniu będą miały razem długosci 613 mil i wymagają kapitału 7,465,000 funt szt.

— O'Connell przybył znowu do Dublina.

— Towarzystwo Lloydy otrzymało od ministerstwa spraw zagr. pomyślną wiadomość, że rząd turecki zniósł ograniczenia żeglugi w cieśninie Dardanelskiéj, tak, że teraz wszelkim okrętom i w każdym czasie dozwolone jest przejście przez Dardanelle, a co przed tém po zachodzie słońca nie mogło miéć miejsca.

— W Chatam spuszczona została z warsztatu parowa fregata *Bull-Dog*. W ogólności w warsztatach okrętowych panuje natężona czynność, i o powodach wielkich uzbrojeń w naszéj marynarce obiegają najrozmaitsze wieści. Admiralicya postanowiła kazać bez zwłocznie wybudować kilka żelaznych wojennych okrętów nadzwyczaj wielkiego rozmiaru.

Włochy.

Rzym, 6 października.

Według ostatnich wiadomości, wojska ścigają burzycieli i wszędzie przywracają porządek. Małe potyczki wypadają zawsze na korzyść siły zbrojnéj.

Genua, 7 października.

J. C. W. Wielka Xiężna Helena, która miała zamiar przepędzić zimę i część lata w Genui, wyjeżdża jutro ku jezioru Como, dla powitania N. Cesarzowéj Rossyjskiéj, a następnie uda się przez Weronę, Wiedeń i Warszawę do Petersburga.

Palermo, 2 października.

Wczoraj przybyli tu na parostatku *Palermo*: Hr. Chreptowicz, Poseł Rossyjski przy dworze Neapolitańskim, z małżonką, i Xiążę Golicyn. Spodziewano się także Xięcia Alberta Prusskiego, ale listy z Neapolu donoszą, że Xiążę udał się do Genui, skąd razem z N. Cesarzową Rossyjską przybędzie. Oczekujemy także na Króla Neapolitańskiego. Zamek tutejszy ozdobiany jest nowemi kosztownemi sprzętami, na przyjęcie tylu Dostojnych Osób.

— Donoszą z Palermo, pod dniem 25 m. września, że tamże ogłoszono programm etykiety, mającéj być zachowaną z powodu przybycia N. Cesarzowéj Rossyjskiéj, tak przy wylądowywaniu, jako też przy wjeździe do pomienionego miasta.

ВИЛЬНА, въ Тип. Ѳ. Гликсберга — Печ. позвол. 19 го Октября 1845 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. А. Мухинъ.